Het nieuwe onbehagen van de vrouw (en de man)

Roos Wouters

Een jaar of twee geleden kwam ik met een schok tot de conclusie dat ik een feminist ben. Een activistische feminist nog wel. Jaren lang had ik feministen gezien als zure vrouwen die wraak willen nemen op mannen voor al het onrecht dat hen is aangedaan, terwijl ze zelf weigeren te kijken naar wat zij hun ‘onderdrukker’ aan doen of deden. Zeker toen de feministen hun tuinbroeken voor mantelpakjes en extreem korte jurkjes verruilden, kreeg ik de zenuwen van ze. Dat ik nergens last van had was volgens hen een illusie, zo begreep ik uit hun mantra. Ik had wel degelijk last van onderdrukking, alleen was ik zo geïndoctrineerd dat het me niet opviel. Maar als ik mijn kinderen volledig zou uitbesteden en vrolijk mee zou concurreren met de ‘echte’ mannen op mijn werk, dan zou alles toch nog goed komen. Dan was ik lekker geëmancipeerd bezig.

Natuurlijk had ook ik last van onderdrukkers. Onderdrukkers in alle soorten en maten: Mijn baas met zijn minderwaardigheidscomplex, mijn vroegere juf op de kleuterschool, mijn ex-vriendje, de p&o-dame op mijn werk in Den Haag en de verzuurde feministen. Allemaal wisten ze beter wat goed voor mij en mijn omgeving was dan ikzelf. En dat zouden ze me ook wel even vertellen, desnoods voorzien van indoctrinatie en lichte dwang als ze dat nodig achtten. Maar die vermeende onderdrukkers waar ik volgens de feministen last van zou hebben, die had ik nog niet als zodanig ontdekt. Het zogenaamde ‘mannenkartel’ dat mij klein probeerde te houden door mij als butler achter het aanrecht en de kinderwagen te houden, dat was ik nog niet tegengekomen.

Omdat ik niet de lulligste ben, heb ik mij heus even afgevraagd of er toch een kern van waarheid in hun boodschap zit. Maar hoe ik ook groef, ik kon geen onderdrukking in mijn leven vinden. Mijn kinderen zijn voortgekomen uit ***mijn*** eigen kinderwens, net zoals het ***mijn*** wens is om ook wat tijd en aandacht aan ze te besteden. Anders had ik net zo goed af en toe de kinderen van de buren kunnen lenen. Ik wil zelf de zorg voor mijn kinderen combineren met een baan op niveau, liefst flexibel en anders parttime. En ook Joost, mijn partner en de vader van mijn kinderen, wil dat het liefst. Hij zou niet willen dat ik verander in een huisvrouw uit de

jaren vijftig, net zo min als hij alleen op zaterdag en zondag met zijn kinderen wil zijn. Wij willen ***samen*** het beste van beide.

Hoezeer ik me ook afvroeg of mijn wensen het gevolg waren van indoctrinatie, het wilde er bij mij niet in. Ik wil tijd met mijn gezin doorbrengen omdat ik daarvan geniet. En net zoals ik mij ooit afvroeg of ik misschien lesbisch ben maar te geïndoctrineerd door de heteromassa om dat te beseffen, moest ik ook dit keer concluderen dat ik geheel uit vrije wil doe wat er van mij ‘verwacht’ wordt. Het enige waarin we misschien afwijken is dat Joost ook doet wat het kartel van mij verwacht. Maar aangezien ik niet zo’n probleem had met het feit dat ook Joost tijd en aandacht aan onze kinderen en het huishouden besteedde, besloot ik de feministische boodschap naast me neer te leggen en verder te gaan waar ik gebleven was: met mijn kinderen, mijn deeltijdbaan en mijn Joost.

Dat ging tijden lang prima. We mochten niet klagen en deden dat dan ook niet. We accepteerden de wachtlijsten bij de crèche, de lagere scholen en de zwemles. We probeerden in plaats daarvan het krijgen van ons tweede kind zo te plannen dat we van de voorrangsregel voor broertjes en zusjes gebruik konden maken om op die manier de wachtlijsten te omzeilen. We bouwden bij gebrek aan een betaalbare gezinswoning zelfs een alkoof in ons huis, negeerden de oma’s in de zandbak die mij vertelden dat ik minder en Joost meer moest gaan werken, omdat een kind behoefte heeft aan een moeder en een mannelijke vader, en dat de crèche een verschrikking voor een kind is. Ook negeerde ik mijn baas die mij kleineerde omdat ik hoger opgeleid was dan hij. Ik nam het voor lief dat ik nog nooit een baan op academisch niveau had gevonden waarbij ik parttime kon werken, evenals het feit dat ik parttime betaald werd maar uiteindelijk fulltime werkte. Alle hindernissen en hordes nam ik met souplesse. Lukte dat niet, dan was het een goede oefening voor de volgende keer. Dan zou ik nog beter mijn best doen en alles wat scheef zat als een volleerd slangenmens omzeilen. Ik kon het namelijk allemaal, ik was namelijk geen stampende feminist maar een moderne supervrouw.

De kink kwam pas in de kabel toen ik een keer tijdens mijn werk stiekem in de WC mijn voicemail afluisterde. Stiekem omdat mijn werk er natuurlijk geen last van mocht hebben van het feit dat ik ook andere verantwoordelijkheden had; twee kinderen. Op mijn voicemail hoorde ik de juf van mijn vierjarige zoon zich afvragen of er nog iemand Sam van school kwam halen. Hij was als enige kindje op het schoolplein achtergebleven. De boodschap was een uur daarvoor ingesproken. Op dat moment leek de grond onder mijn voeten vandaan te glijden. Ik zou de dag daarvoor regelen dat er iemand Sam van school zou halen en dat was ik totaal

vergeten. Natuurlijk kan iedereen wel eens wat vergeten maar ergens onderweg was er iets ontzettend mis gegaan. Mijn werk bleek de hoofdzaak te zijn geworden en mijn kind was veranderd in de bijzaak die ik op het schoolplein was vergeten. Wat had ik verkeerd gedaan? Hoe graag ik het mannenkartel ook de schuld had willen geven, aan Joost lag het niet, zoveel wist ik zeker, hij deed zijn deel met overgave. De enige die steken had laten vallen was ik zelf. Wat had ik verkeerd gedaan? Had ik mijn slangenmensmanoeuvres beter moeten oefenen? Had ik minder moeten werken, zodat ik mij meer op mijn kinderen had kunnen richten? Of had ik juist meer moeten werken zodat ik genoeg geld verdiende om mijn kinderen en het huishouden volledig uit te besteden? Welke steek had ik laten vallen en was ik de enige die het niet had weten vol te houden?

Met deze vragen begon ik de zoektocht die ik in het boek ***Fuck! Ik ben een feminist*** beschrijf. Eerst kijk ik stil in het rond. Ik luister naar de gesprekken van andere ouders en zie mijn vrienden worstelen met hun kinderwens. Allemaal lopen zij min of meer tegen dezelfde hindernissen aan. Zij, zowel mannen als vrouwen, willen werk en zorg combineren maar hebben de grootst mogelijke moeite om alle ballen in de lucht te krijgen of te houden. De samenleving is blijkbaar nog niet klaar voor werkende ouders en zorgende werknemers. Ik zie een groeiende groep ouders in de knel en een nog sneller groeiende groep jongeren die hun kinderwens uitstelt of afstelt uit angst voor diezelfde knelpunten. Dat kon toch nooit de bedoeling zijn geweest van de Dolle Mina’s: baas in oude lege buik, maar wel financieel onafhankelijk!

Ik besluit niet langer in stilte toe te kijken maar te gaan protesteren. Via ingezonden opiniestukken vraag ik om niet de vrouw, maar de arbeidsmarkt en de overheid op te roepen zich te emanciperen. Tot mijn verbazing zie ik mezelf plots op een podium staan terwijl ik mannen en vrouwen oproep niet langer in stilte naar de eigen navel te staren maar in plaats daarvan een voorhoede te vormen om gezamenlijk bij werkgevers en overheid aan te kaarten waar zij behoefte aan hebben: werk en zorg combineren met ruimte en aandacht voor kinderen want die hebben de toekomst. Ik begin mij steeds sterker af te vragen wat er met het feminisme van Joke Smit gebeurd is. Zij zag het verbeteren van de combinatie van werk en zorg toch ook als voorwaarde voor een eerlijker taakverdeling tussen mannen en vrouwen waarbij zij kinderen een belangrijke rol gaf? Wat is er met dat streven gebeurd? Waarom is het werk binnen het huidige feminisme de hoofdzaak en de zorg voor kinderen bijzaak? Uit eigen ervaring wist ik dat dat geen prettige verdeling was.

Om een antwoord op die vraag te krijgen ben ik op bezoek gegaan bij twee feministen van de tweede golf. Christien Brinkgreve en Jolande Withuis vertellen mij hoe het onbehagen van de vrouw met de jaren is afgedreven naar een ***Opzij***- en powerfeminisme waarbij de prioriteit om financieel onafhankelijk te zijn en de kans op een volwaardige carrière belangrijker is geworden dan de verbetering van de werk-zorgcombinatie. Ik begrijp daardoor beter hoe we in deze situatie zijn beland, maar ik herken mezelf net als vele anderen in mijn omgeving niet in dat ***Opzij-*** en powerfeminisme. Om er achter te komen waar het hedendaagse onbehagen dan wel uit bestaat ben ik gaan spreken met een aantal vrouwen en mannen. Omdat mijn grachtengordel-omgeving natuurlijk niet representatief is, spreek ik met autochtonen en allochtonen afkomstig uit de stad en van het platteland, jong en oud, mensen met en zonder kinderen. Ik vraag hen waar zij tegenaan lopen. Wat hun ambities, idealen en problemen zijn. Hoe zij de rollen nu (willen) verdelen, wat er veranderd is en wat er nog moet veranderen. Ook wil ik van hen weten aan welke basisvoorwaarden moet worden voldaan voordat mannen en vrouwen aan kinderen beginnen. Hoe ziet de ideale werkweek er dan uit? En waarom lijken mannen en vrouwen toch zo te berusten in hun moderne spagaat? Wat moet er volgens hen gebeuren om de emancipatie naar een volgend niveau te helpen?

Met de informatie uit die gesprekken ben ik vervolgens op bezoek gegaan bij een aantal werkgevers en werkgeversverenigingen. Van hen wil ik weten wat zij nodig hebben om aan de wensen van de hedendaagse werknemers te voldoen en waar zíj tegenaan lopen. Ook vraag ik hen wat de overheid kan doen om hen daarbij te helpen. Zijn er ook bedrijven die al zonder de steun van de overheid inspelen op de behoeften van de nieuwe generatie werknemers, wat kost dat die werkgevers en wat levert het ze op? Ook hier hoor ik mooie verhalen over wil en onwil, kunde en onkunde en de behoefte aan verandering die hand in hand gaat met de angst daarvoor.

Uiteindelijk wordt mij uit al deze gesprekken één ding duidelijk: ik ben lang niet de enige die de behoefte heeft werk en privéleven op zo’n manier te kunnen combineren dat de kinderen noch het werk veranderen in een bijzaak. Die behoefte geldt voor een groeiende groep mensen, zowel hoog- als laagopgeleiden, zowel in de stad als op het platteland. Natuurlijk zijn er vrouwen die naar de top willen en mannen die daar willen blijven, maar de groep die het werk en de zorg harmonieus wil combineren groeit gestaag. Het wordt dan ook de hoogste tijd dat deze groep zijn stem laat horen en de vrouwenbeweging plaatsmaakt voor een bredere emancipatiebeweging. Het hedendaagse onbehagen wordt namelijk niet veroorzaakt door een mannenkartel maar door een kartel van conservatieve

mannen én vrouwen die moderne mannen en vrouwen in hun traditionele rol probeert vast te pinnen. Het ‘glazen plafond’ waar vrouwen tegenaan stoten, bestaat uit een ‘glazen vloer’ voor mannen, en ondertussen zitten onze kinderen in een ‘glazen kooi’. Het wordt tijd om het glas gezamenlijk te breken. Weg met het feminisme, leve **het fe*man*isme!**

Roos Wouters is auteur van Fuck! Ik ben een feminist***. Het boek wordt op maandag 24 november om 20.00u gepresenteerd tijdens een debat van Women Inc. in Pakhuis de Zwijger. Toegang gratis.***